

PROFESOR KOHÁK VO VIEDNI

V týchto dňoch bol na návšteve v Ústave vied o človeku (IWM) vo Viedni v rámci prednáškového programu ústavu **Erazim Kohák**, profesor filozofie na univerzitách v Bostone a Prahe, ktorý nie je celkom neznámy ani nášmu filozofickému publiku – pred dvomi rokmi sme mali možnosť ho počuť i v Bratislave.

Pre prof. Koháka je tento rok zároveň jubilejným, keďže sa dožíva šesťdesiatky (narodil sa v r. 1933 v Prahe). Je teda namieste pripomenúť si niekoľko ďalších faktov z jeho života i diela. V súvislosti s februárovými udalosťami v r. 1948 odišiel s rodičmi – otec bol redaktorom Svobodného slova – do exilu. Najskôr do Francúzska, potom do USA, kde v r. 1954 získal občianstvo, v r. 1958 získal na Yalovej univerzite doktorát a začal učiť na bostonskej Univerzite. Od r. 1990 vyučuje alternatívne aj na Karlovej univerzite. V Spojených štátoch je známy ako prekladateľ P. Ricoeura – preložil jeho dvojväzkovú *Filozofiu vôle* – a autor viacerých prác z fenomenológie a ekologickej filozofie (*Idea and Experience, The Embers and the Stars, Jan Patočka: His Thought and Writings*). O ekológii nielen písal, ale sa snažil ekologicky i žiť: dochádzal do Bostonu z horskej samoty lesnatého štátu New Hampshire, žil bez ústredného kúrenia a ďalších vymožeností dnešnej doby.

Prof. Kohák, vychovaný v protestantskej a masarykovskej tradícii, sa nepokladal za emigranta, ale za exulanta, ktorý svoju vlasť nosí v srdci a odchádza, pretože prechodná každodennosť, nech už má podobu Protektorátu, ľudovej demokracie či normalizácie, sa jej odcudzila. Dianie doma pozorne sledoval a sám sa svojim krajanom prihovárал na vlnách rozhlasu Slobodná Európa alebo v podobe denníka (vyšlo tiež pod názvami *Dopisy přes oceán, Čertování s Míšou, Národ v nás*). Od svojho návratu do Prahy vydal viacero kníh a článkov z oblasti systematickej a morálnej filozofie (*Život v pravdě a moderní skeptice, Homo moralis*). Je laureátom Hlávkovej ceny ČSAV.

Morálnej problematiky sa týkala aj jeho prednáška, ktorú mal 2. februára tohto roku vo Viedni a ktorú predniesol v angličtine, *The Idea of the Good: from the Enlightenment to Ecology (Idea Dobra: od Osvietenstva k ekológii)*. Bezprostrední predchodcovia Osvietenstva, Descartes, Hobbes, Shaftesbury, privilegovali kategóriu Pravdy a otvorili cestu racionalizmu, ale zároveň i chamtivosti a túžbe po moci. Od Pravdy treba prejsť k Dobru a položiť si otázku, čo je dobré. Hľadanými odpoveďami na túto otázku však nemôžu byť pokrok, konzum alebo dosiahnutie Ameriky, ale Najvyššie Dobro (*summum bonum*), t.j. Boh ako princíp. Toto Dobro nemožno definovať, ani ho interpretovať, ale sa uskutočňuje v rovnako tajomnej harmónii dvoch základných rovín: prakticko-etickej a transcendentálno-etickej.

Pri rozlúčke sme sa prof. Koháka spýtali, či by znova neprišiel do Bratislavy, tentoraz na pôdu SAV. S radosťou súhlasil.

Josef Sivák